

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
care de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitetului de redacție.
Atelierele tipografiei „Astra” nr. 102.
Pagini 4-6-8 lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GILBARIȚIU ȘI SFINȚIT DE LUPTĂ PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘII ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tt. 1513
Abonamentul anual lei ... Autorități și Societăți lei
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 47 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Sâmbătă 19 August 1944

Anul 107

Regăsire

de V. Brantse

Sunetul înfiorător al sirenelor și ororile atacurilor aeriene au modificat traiul orașanului.

În nenumărate centre ale țării cartiere întregi sunt pustii, oamenii și-au părăsit așezările ridicate cu trudă și privațiune, fără să mai amintim mormanele de ruine, mărlurii ale unei vieți dispărute pentru totdeauna.

La cel mai neînsemnat semnal de primejdie milioane de oameni își caută un adăpost trecător în sânul primitor al naturii. În aceste zile de restriște am simțit cu toții calmul binefăcător al codrului, am admirat crestele munților și farmecul câmpiei, am colindat prin locuri unde pașii noștri s'ar fi îndreptat cu anevoie în vremuri de pace. Ne-am ridicat ochii înfiorați spre bolta cerului și am urmărit în nopți senine dărele luminoase înscrise de căderea stelelor. Am învățat să cunoaștem semnele firii pe care ochii noștri înstrăinați nu mai izbuteau să le deslușească.

Zilele grele de refugiu ne-au călit trupul și ne-au inobilat sufletul. Primejdia și vecinătatea morții au operat pe tăcute modificări adânci în structura noastră sufletească.

Cei ce vor supraviețui frământărilor actuale vor începe fără îndoială un trai mai simplu, mai sobru și mai apropiat de legile firii în noua așezare a lumii care va trebui să se înfăptuiască după războiu.

Bombele dușmane și urgia războiului n'au semănat numai morminte și ruine în cuprinsul țării, ci ele au svârșit și sămânța viitoarelor noastre strădăni.

Ele ne-au împins spre marea matcă a neamului, spre sat; ele ne-au reintegrat în natură. Ne-au învățat să iubim pământul și țărâna nu printr'o idealizare romantică, ci ne-au desvâluit acea unitate organică ce stă la temelia sufletului românesc.

Cunoscând viața țaranului ne-am cunoscut pe noi înșine. Ne-am regăsit. S'a rupt ceața artificială care ne învăluise și care ne împiedeca să ne cunoaștem în adâncime.

Acum — deși frământări ne bat la poartă — căile viitorului încep să se limpezească. Vedem că ne așteaptă o luptă de rezistență grea și dărză, dar care va fi încununată de izbândă, dacă vom ști să ne închegăm în acea unitate primordială a neamului a cărei obârșie se pierde în tainele timpului. Și cel dintâi pas l-am și făcut în regăsirea noastră.

In așteptare

de
Ion Colan

Fiece zi închide în ea, de-o vreme încoace, și alte bombe decât cele lansate din avioane.

Prea mult omenirea și-a ținut respirația, ca astăzi să nu aibă nevoie de oxigen.

Svonurile circulă contradictorii. S'a ajuns la punctul când totul pare posibil, și e. Logicul dă luptă cu nelogicul. Orice afirmare cuprinde în ea și un pic de adevăr, după cum orice negație poate fi verificată în următoarele douăzeci și patru de ore.

În avalanșa evenimentelor ce nu se mai succed în ritm controlabil, nici gândurile nu mai pot fi adunate, uneori nici stăpânite.

Permanenții proroci a tot ce va fi, sunt gata și acum cu „certitudinile” lor. Este, azi, afata sete de a descifra viitorul imediat, încât, vrând-nevrând, afli și acestor profeți o justificare din punct de vedere psihologic-intim.

Justificare da dar crezământ e mai cuminte dacă nu dăm nimănu, pentru că tot ce se va mai întâmpla a ieșit oarecum de sub controlul raționii oamenilor, fie ei oricât de sus puși.

Ei au știut, cu toții, cu ce au pornit la drum de războiu, dar azi ne îndoim dacă vreul mai știe cu ce va ajunge și, mai ales, cum. Din simpla înregistrare a atitudinilor se poate constata că astăzi nu taberele adverse, dar nici măcar prietenii între ei nu mai au idealul inițial sau, dacă îl au, metodele de realizare diferă radical.

Iar noi bine știm ce importanță are regulamentul în aplicarea unei legi.

Ajunși aici, o întrebare își chină zilele:
Ce ne facem?

Firește, nu „ce ne facem”, cuprinzând în acest „ne” colectiv și pe Chinezii doamnei Ciank-Kai-Sek, ci noi, Românii, ce ne facem?

Ni se pare că problema s'ar putea pune, cu mai mult folos, și altfel:

Ce să nu facem?
Răspunsul, poate, ne va fi mai la îndemână așa, trăgând învățăminte din întâmplările altora.

Mai întâi, utilizând un cuvânt la modă azi, să nu ne dispersăm sufletește, că altfel suntem noi și așa destul de dispersați ca țara, de când Transilvania numai e Transilvania, și Moldova lui Ștefan nu mai e Moldova.

Să nu ne încurcăm, apoi, în concurența ideologiilor în circulație, ca nu cumva să ajungem și noi la acel partid din Italia, al 15-lea mi se pare, botezat oportun dar fără niciun sens: Partidul democrației autoritare, un autoritarism ce miroase a tiranie.

Să nu ne acuzăm, bombându-ne pieptul cu mai mult patriotism decât al altora, pentru că una e deșteptăciunea patriotardă a celui ce a stat înafara evenimentelor, fără răspundere, și alta a celui ce a fost pus să le facă față.

Să pornim cu ideea salvatoare că fiecare și-a iubit țara tot atât de mult ca oricare altul. O supralicitare pe această temă ar fi dezastuoasă în urmări.

Să nu deschidem ușile tribunalelor ad-hoc, fiindcă nu știm cine le va închide și mai ales în urma cui; să nu ne judecăm unii pe alții, ci să lăsăm timpului sarcina să ne judece pe toți, fiindcă numai el nu greșește; el și Dumnezeu.

Nu omenii să ne preocupe și nu pe linii interioare să deschidem fronturi de luptă, când destui ni sunt dușmanii dinafară.

Să nu pierdem din vedere idealul luptei noastre pentru care, spre norocul nostru, indiferent de căi, suntem solidari.

Orice altitudine potrivnică ne-ar putea arunca în necunoscut, de care să ne temem mai mult decât de un pericol real și iminent, împotriva căruia, tocmai fiindcă îl cunoști, știi și cum și cu ce ai să lupți, pe când din haos loviturile îți vin din senin.

Fără acest calm în judecarea evenimentelor, ne aruncăm singuri în prăpastia ale cărei adâncimi n'au fost sondate.

Numai omul uliței, fără răspunderea vorbeii, a scrisului și a faptelor poate grăi astăzi altfel.

E rău că o face, numai că el știe bine că n'are răspunderea aventurii.

Noi, însă, pe asemenea povârnișuri nu dăm sfat nimănu să pornească.

Să așteptăm surzi la clopotele altora.

Va fi suficient dacă ne vom ști asculta bătaie propriei noastre inimi.

Dacă vâslașii țin bine barca și toate lopețile bat în același sens, totdeauna se va găsi cine s'o scoată la țarm.

Porunca ceasului ce ne bântue e să nu ne rupem. Unde mergem, să mergem toți. Bloc fiind, nimeni nu ne va putea sparge.

E singura țarie pe care putem conta.

Puși în calea vânturilor, orice spărtură în rânduri ne poate disloca.

Odată fărâmițați, nu văd cine ar mai avea interes să ne cimenteze.

După toate semnele, țara se ține bine. Iar cei ce au răspunderea, pe cât se pare, își păstrează tot calmul necesar hotărârilor grele.

Să așteptăm, deci.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Intoarcere de pe front

Pușin sport și... mult lichid incendiar

II.

Seara se lăsase domoală, tăcută, ca un planor ce aterisează pe-o vreme dumnezeiască. O Duminecă fără întrebări și fără cinematograf. La vremea asta, în orașele Transilvaniei se plimbă servitoarele pe corso. Aici ne lepăim ciorba din gamelă, care în fața cortului, stând turcește, care pe-o dărâmă-

tură de zid, care pe brânci. Unii s'au cățarat sub coviltirele căruțelor, unde zăpușala e mai temperată; alții și-au pus gamela pe câte-o ladă de muniții și mănâncă. Cuvincios, cum fac țărânii care păstrează între blid și gură o distanță apreciabilă, după fiecare îmbucătură lăsând lingura în blid.

Cine a terminat, își spală vesela.

Ce bine-i aici că n'ai vase multe de spălat!

O gamelă cu capacul ei, o furculiță — dacă o ai, bine, dacă nu, ajunge briceagul — și lingura. Când beai ceai din gamelă, ceaiul miroase și a unt. Când mănânci unt, untul are și iz de conservă de pește. Conserva miroase și a ceai de muștel sau a ciorbă. Dar ce-are-aface! O poftă de mâncare teribilă se menține insistentă. Toți suntem arătoși la față, deși niciunul nu e preocupat ca alimentele să conțină diferitele soiuri de vitamine ce-au zăpăcit optzeci la sută din mamele municipiilor României.

Odată masa de seară terminată, plantoanele și sentinelele instalate, oamenii stau ce stau de povești, până li se urâște, pe urmă somnul vine fără tablete de „somniale” utilizate de cei atât de nervoși din țară. Dormi dus, mai cu seamă când știi, că mâne, poimâne ori răspoiimâne s'ar putea să nu dormi de loc, sau să adormi întru Domnul, amănunt ce-ți cade tare greu,

INSTANTANE

In tunel

Adieri de pace mângâie din când în când sufletele noastre sbuciumate. Totuși ca un ecou ironic, se aude și acum bubuitul stinistru al dinamitei ce sfredelește stâncă să facă ascunzișuri pentru oameni. Și abia au trecut câteva zile de când porumbelii morții au sburat iarăși de-a-lungul munților noștri amenințându-ne cu scâlpirile lor de oțel.

Acum însă, fie că am început să ne obișnuim și cu vizitele acestea, fie că din îndurarea mai marilor noștri avem și noi aci în Scheiul Brașovului un tunel, unde ne putem adăposti la repezeală, lumea s'a mai liniștit. Ba a devenit chiar practic omul. Femeile, căci ele sunt acasă, bărbații fiind duși la slujbă — se scoală cu noaptea în cap și se duc după târguții. Când vin dau drumul aparatului de radio și 'n timp ce acesta, din vreme 'n vreme, comunică situația din spațiul aerian, ele stau pe scăunel în fața porții, își curăță cartofii, mazărea, etc. Imediat ce-i vorba că avioane inamice vin în „formații” sau fac „excursii”, pun oala de-o parte și și apropie scăunelul de gura tunelului. Când sună prealarma intrarea e deja baricadată de scaune și lăvicloare. La alarmă apoi mare noroc trebuie să ai ca să poți intra și tu care n'ai luat din vreme precauțiunile de mai sus. Ce vrei? Teama de moarte e mare.

Cu chin cu vai am răzbit și eu, cu ocazia unei alarme, în tunelul nostru. În liber fusesem, în pivniță încă am trăit ciupe de groază. Voiam să știu cum e și în tunel. La intrare mi-a fost foarte favorabilă vecinătatea unei femei care făcea uz de toată puterea ei musculară ca să mă împingă dela spate. Ajunsesem asemenea unui berbec cu care în războaiele din vechime spârgeau oștașii zidurile cetăților. Nu puteam să văd chipul celei ce mă ajuta cu oștașii puștii delicate căci trebuia să țiu seama și de ghionturile ce veneau din dreapta și din stânga. În fine, cu mare greu am răzbit și m'am răzbit istovită de peretele primului zig-zag. Lângă mine s'a aciuț și femeia care mă împinsese. Imi zâmbi jenată. O cunoșteam de mult, era o femeie necojită, sătulă de vleață. La toată ocazia mi se plângea că nu-și face Dumnezeu milă s'o ia. În fața mea un domn gras își ștergea sudoarea aruncând priviri îngrijorate la tavanul tunelului captușit cu bârne. Bârlogul era acum tixit. Afară se mai auzea vociferări, apoi ușa se închise.

când îți aduci aminte că alții, pe căldura asta, își sorb îngândurați halba gulerată pe una din terasele berăriilor din Valahia.

— Să vă fac patul, domnule locotenent.

— Fă-l, Crăciunescule.

A face patul însemnează, pentru Crăciunescu, a întinde cearșaful „capturat” la Adchim-Ushkai și a întoarce un colț al păturii deasupra pernei, ca nu cumva să te culci cu capul în partea cealaltă. Mai însemnează a umplea bidoul cu apă rece și a da muștele afară din cort.

Că sunt pe-aci niște muște...!

Telefonul te străjuie la cap.

— Allo, Ahile! — Ahile suntem noi, al doilea.

— Ce-i, băiatule?

— Intrebă don colonel, ce-i nou?

— Bune toate, Ilie, bune toate.

— Să trăiți!

— Noroc!

Dr. G. Preda:

Activitatea „ASTREI” în cei 25 de ani dela Unire (1918—1943)

Subt titlul de mai sus a apărut în editura și Biblioteca „Astrei” pentru intelectuali, cu Nr. 31, un volum de 230 pagini, care ne pune la îndemână, selecționat și concentrat, materialul dovenitor al activității culturale și naționale a Asociațiunii Transilvane în scurgerea primului sfert de veac dela Unire. Autorul lucrării este d-l dr. G. Preda, unul din bunii cunoscători ai acestei activități pe răstimpul arătat, fiind D-sa și membru în Comitetul Central și vicepreședinte al vechiului așezământ cultural.

Lucrarea e în tradiția „Astrei” care și la 50 și la 75 ani de viață a făcut un istoric rezumativ al activității sale trecute. Ea constituie și un omagiu adus Asociațiunii pentru activitatea ei în primul sfert dela Unire. Lucrarea e deosebit de merituosă prin faptul că viitorii istorici și cercetători vor afla concentrat într'un singur volum datele și materialul, care altfel ar trebui căutat în zeci de exemplare în „Transilvania”

Un sentiment ciudat mă cuprinsese. Rupsesem legătura cu lumea dinafară, o rupsesem cu totul. Eram ca într'un mormânt. Lipsea însă tocmai aceea ce e mai propriu mormântului: tăcerea. Eu cred că nici la turnul Babilonului când a amestecat Dumnezeu limbile oamenilor n'a putut fi gălăgie mai mare. Copiii se sbenguiau făcând haz de situație. Alții mai mititei plângeau. Unul de vre-o doi anișori promitea de timpurlu să fie foarte autoritar. Protesta, gata să-ți spargă timpanel. Măică-sa n'avea chip să-l liniștească. I-a promis să-i cumpere a doua zi prafuri de spaimă, ceea ce pe prunc nu l-a impresionat de fel. — „Auzi măiștil cum bubuie tante-aeriana, auzi?” — D: fapt tante-aeriana nu bubuia, sau și dacă ar fi bubuit, noi acolo în inima stâncii n'am fi avut de unde să știm. Ceea ce se făcea tot mai simțit era mirosul. Duhoarea grea amestecată cu oțet aromat și colonile își tăia respirația. Închise ochii. Mi-era cald. Auzeam suspine. Plâns înăbușit. Plâns de om mare, nu de copil. Câte o glumă nesărată, un răs silit, se spârgea cum se sparge uneori obuzul în aer fără să-și ajungă ținta.

Greu trecea vremea. Am deschis iarăși ochii. Acum am văzut mai bine ce bizară adunare de oameni eram acolo. Tineri și bătrâni, domni eleganți, femei luxoase lângă cerșetorul de pe care curgeau sdrențele. În mormântul acesta

și în sutele de rapoarte oficiale intrate la Comitetul Central.

Contribuția „Astrei” la Unire; rolul în noul stat național; directivele culturale de după Unire; greutățile întâmpinate în primul sfert de veac; năzuințele armonizării activității ei cu a altor societăți similare; mijloacele pentru realizarea scopurilor sale; activitatea, pe capitole, în cei 25 ani; directivele subț cei trei președinți; năzuințele și realizările pe teren intelectual, moral, economic, susținerea și dezvoltarea conștiinței și solidarității naționale prin „Astra”, sunt tot atâtea capitole documentând cât de greșită era părerea acelor care spuneu la începutul Unirii că „Astra”, ca și alte societăți culturale similare, nu mai are teren de activitate, deoarece le înlocuiește statul național.

Ag.

mare toți acum erau egali și mai cu seamă toți erau mici. Mici și neputincioși în fața sorții.

Când s'a deschis ușa și primul val de aer a intrat înăuntru, m'am năpustit afară în liber, în soare. Nu apucase să iasă toată lumea, și un măgăruș din vecin anunță printr'un solo prelung bucuria lui c'a scăpat teafăr din bombardament. Toți, până și cei „sătui” de viață, deteră buza înăuntru iar, îmbrâncindu-se care mai de care, îngroziți, crezând că sună din nou sirena.

În ce mă privește pe mine, cred că nu mai intru nici în tunel. Și din motivul că riști să te întorci cu musafiri acasă, iar câteva zile în ștr ești nevoit să-ți controlezi mereu rufăria.

Ecat. Pitîș

Văpsiți geamurile inclinate

Se aduce la cunoștință că toți cei ce au geamuri orizontale sau puțin inclinate la luminătoare, la locuințe, fabrici, sere de zarzavat sau florării, etc., să văpsească geamurile în culoare mată neagră sau albastră; aceeași măsură se va lua și pentru acoperișuri de tablă lucioasă.

Cei care nu se vor conforma acestor prescripțiuni, vor suferi rigurile legii.

Alături, în stânga, spre șosea, are cortul Lugojanu și Iana. În dreapta e centralistul Tânjaru, Moacă și Goșa. Peste zid, și tot spre uliță, tereristul Florian cu Fieraru, iar drept în față, peste zid, o unitate de olteni, gălăgioși fără pereche, care trag toată ziua în avioanele rusești, deși știu că nu se doborâ un avion, la înălțime mare, cu pușca.

— Ce mai tragi, mă camarade, că tot nu nimeriști?

— E, domnule locotenent, ne mai curățim și noi armele, că dacă n'avem călți...

*

Acum e liniște, ca într'un dormitor de cazarmă prin care trece mărul în inspecție. Nu se aude decât sforăitul moderat al lui Lugojanu și câte-un geamăt ce pornește din cortul lui Florian. Uneori crapă tăcerea:

— Stinge țigara, camarade!

*

Din depărtări înalte se apropie zumzet de motoare. Sunt obișnuitele

PREDICI ÎN PUSTIU

Corectivul Bibliei

Invitat de un tânăr preot din Scheii noastre de a ține din când în când la slujba de Vinerea seara câte o predică în numele Oastei Domnului, spuneam: „Când acum câțiva ani m'a învrednicit Dumnezeu să sbor dela Paris la Londra cu avionul și să văd o mare capitală, pe care n'o văzusem încă, am văzut ceva ce m'a făcut să înțeleg multe.

Pe fiecare noptieră de hotel, în fiecare sală de așteptare, în fiecare colțor de tren sau omnibus, în fiecare antișambră a vreunui institut public stă la loc de cinste și îmbrăcată în aur

Cartea Cărților: Biblia.

Am înțeles atunci, cum un popor de 37 milioane, o țară nu cu mult mai mare decât țara noastră, stăpânește un teritoriu de 4,000,000 km pătrați, 1/5 parte din tot pământul.

E minunat lucru corectivul Bibliei. Poate să te critice cât o vrea lumea, poate să te arate cu degetul cât o vrea, poate să-ți zică cât o vrea maniac, sau hipocrit, dacă vei ști că procedezi în conformitate cu principiile din Biblie, nimic să nu-ți pese. Poate să fie cutare nemulțumit de tine, poate unul să te drăcuiească, altul să-și bată joc, altul să rădă de tine, altul să facă ironii pe contul tău, altul să te facă nebun, citind din cartea sfântă și căutând mereu care-i voința lui Dumnezeu, având deci acest corectiv al Bibliei, nestingherit să mergi mai departe pe drumul tău.

Un fotograf bun nu-ți eliberează fotografia până ce n'a făcut rețușerile, cum le zic ei — acea operațiune care dă portretului mai multă expresie și mai multă frumusețe.

Rețușază-ți și tu purtarea și gândirea ta, ambițiile și dorințele tale, planurile și proiectele tale, cu nemuritorul corectiv al Bibliei și fii sigur, că oricât ar fi de încălțită o situațiune, oricât de mare ar părea o nenorocire, oricât de disperată ar părea la un moment dat soarta ta, oricât de mulți dușmani ai avea, toată această pădure seculară de adversități, nedreptăți și perspective sumbre se va rări — vei vedea repede luminișul și vei ajunge să-ți vezi dușmanii înghețându-le pe buze zâmbetul ironic. Crede-mă, nu poți avea un alt sfătuitor mai bun, nu poți alerga în orice moment la altcineva pentru un sfat bun, consultă-te mereu în tainița cămării tale cu Cartea sfântă; fii sigur, că nu greșești. Fără corectivul Bibliei oricât vei fi de mare, vei cădea și cu el ori cât de mic și smerit ai fi, te vei înălța.

Dr. M. Suci-Sibiianu

vizite ale avioanelor rusești. Vin, lasă încărcătura unde se nimereste, și pornesc cumiși înapoi, raportând așa cum probabil raportează toți:

— Obiectivele au fost atinse.

Și nu e nicio supărare dacă dimineața se constată, de cei ce ies cu călă la pășune, că bombele au căzut ori unde, numai pe obiective nu.

Duduitul e acum deasupra noastră. Deasupra, e un fel de-a vorbi; în orice caz așa și se pare, după cum și lor li se pare, că sunt deasupra noastră. Că de-ar merge toate cu precizie, de mult am fi fost făcuți chisăliți.

Nu e ora zece și primele bombe plesnesc groaznic în noapte, luminându o clipă locul, ca fosforul dela aparatele reporterilor. Capete bosumflate apar prin crăpătura-ușă a foii de cort.

Bănățenii:

— O, trăzni-i-ar!

Oltenii:

— Nafura lor de bolșevici! Aștia ne mănâncă din colivă...

AUTORII „MEMORANDULUI”

de

pr. Octavian Popa

O lămurire

de

Ion Colan

I
S'a scris mult în legătură cu a 50-a aniversare a procesului Memorandului. Ceea ce am fi așteptat însă, nu s'a scris: un documentat istoric al Memorandului. Inuși decursul procesului l-a publicat d. I. Papp, președintele Curții de apel din Cluj, iar d. profesor Dr. Valer Moldovan a dat un scurt istoric, fără a stăruî în deajuns asupra acestui epocal eveniment, cel mai însemnat dela grandioasa adunare din 1848 încoace. Sunt prețioase și „amintirile” avocatului Dr. Rubin Patția publicate în „Transilvania” (Nr. 4—5, Aprilie-Maiu 1944). Avocatul Patția a luat parte activă la mișcarea memorandistă și e unul dintre cei care a fost invrednicit de mai multă osândă în proces*).

Până azi însă rămâne ca cel mai prețios izvor de informație cele publicate de T. V. Păcățianu în volumul VII al Cărții de aur (Sibiu, 1913), care pe bază de acte oficiale și a celor scrise în acel timp în ziare, ne-a dat un istoric frumos al înălțătoarelor lupte naționale.

S'a scris și articole tendențioase cu prilejul semicentenarului, pentru a apăra anumite susceptibilități regionale. Așa, „Dacia” din Timișoara scrie că autorul Memorandului ar fi fost Alexandru Mocioni, ba vorbește chiar de o revoluție, pe care ar fi proiectat-o acest distins bărbat al neamului nostru. Nici nu mai vorbesc de afirmația, că Ungurii ar fi declarat, că Al. Mocioni ar fi fost un bun prim ministru ungar, dacă s'ar fi lepădat de politica sa valahă. Tot „Dacia” se năpustește asupra istoriografului Z. Păclășanu care a scris că o bună parte a cheltuelilor împreunate cu procesul Memorandului au fost purtate de fericitul episcop Mihail Pavel dela Oradea, cunoscutul ctitor de așezăminte naționale, bisericesti și școlare.

Se știe că unii bărbați de seamă ca Mocioni, Babeș, A. Mureșanu ș. a., nu au crezut că ar fi timpul oportun pentru înaintarea Memorandului, dar majoritatea intelectualilor noștri erau pentru înaintarea lui și pentru o luptă mai îndrăzneată împotriva Ungurilor, care la spatele dualismului credeau că pot fabrica o Ungarie mare și unitară a Ungurilor, desnaționalizând naționalitățile. Deosebiri de vederi au fost și vor

*) Era bine ca amintirile lui Patția să fie însoțite de un comentariu, în care să se pună la punct unele părți care poartă pecetea personală a autorului, cum e și firesc. Autorul și-a spus pe șleau părerea despre unii bărbați, ca Alex. Mocioni, Eugen Brote ș. a. Are o observare necruțătoare față de Dr. A. Frâncu, dar cețce cunosc firea acestui celebru jurist ardelen, înțeleg observările și întreruperile pline de spirit ale lui Frâncu, precum și ieșirile lui vehemente, când știa bine, că de o apărare, în înțelesul civilizat al cuvântului, nu putea să fie vorba. — Unde e vorba de oratorul manifestației de simpatie făcută președintelui Dr. Ioan Rațiu, cu prilejul adunării naționale ținută la Sibiu în 1892, Patția spune că a fost Const. Lucaci, la ceea ce „Transilvania” pune un (sic!) între paranteze. În adevăr oratorul a fost păr. Constantin Lucaci, fratele vijeliosului martir, Dr. Vasile Lucaci.

De fapt, înjurăturile Oltenilor nu pot fi reproduse, atâta-s de... originale. Unele aduc ineditul terminologiei frontului:

— Cartușu și harnașamentul măti de camuflat...

*

Unul câte unul ies din corturi, numai în izmene și cămașă, cu casca pe cap, de parcă ar fi o adunare generală a stafilor. Albul cămașilor în noapte aduce a vânt. Obrazete, negre zlua, acuma-s ca oțelul călit.

Bombele, de toate mărimile, cad fără intervale. Cele mai de pe-aproape, desprind țigle de pe acoperișuri și tencuiala de pe ziduri. Le auzi văjăit prin aer, strângi atunci capul între umeri, în chip de fereală, și-i respirația în tăcerea care crește, până auzi răbufnitura.

— Ho, boală! — explodează cu întârziere Olteanul.

— Mamo, mamo! — exclamă ci-vilizat Bănățeanul.

S'a împlinit, anul acesta, o jumătate de veac dela faimosul proces al Memorandului, fără ca românismul să poată comemora evenimentul așa cum ar fi dorit și mai ales cum s'ar fi cuvenit. Multe inițiative, unele chiar pe cale de măreață realizare, au trebuit să fie suspendate

Revistele, ziarele și asociațiunile culturale au sărbătorit evenimentul, fără să-l mai lege de zile, ci de an.

1894—1944.

Când altfel nu se poate, e bine și așa.

Iată pentru ce facem loc azi unui mai lung articol al pr. Oct. Popa despre „Autorii Memorandului”, discuția rămânând liberă asupra unei probleme de istorie națională departe de a fi clarificată.

Dacă pe temeiul materialului care ne stă azi la îndemână, publicat, concluziile ne duc spre Coroianu-Aurel Mureșianu ca autori ai Memorandului în ediția ce a fost prezentată la Viena, sau Brote, pentru unii chiar și Al. Mocioni, să nu uităm că există încă în arhivele luptătorilor contemporani Memorandului multe documente nepublicate care, prin personalitatea celor ce ni le-au lăsat, ar putea arunca altă lumină asupra dificilei chestiuni ce ne preocupă. Este de neînțeles cum autorii,

fi totdeauna. Chiar și înaintea adunării din 1848 au fost deosebiri, socotind unii, că nu ar fi oportună o adunare de mari proporții. Am avut și înaintea războiului mondial o mare deosebire de vederi între intelectualii ardeleni, când se vorbea despre „oțeliți” și „ramoliți”. Elementele mai tinere au fost totdeauna, nu numai la noi, de părerea că bătrânii sunt prea înceți, prea domoli, lipsiți de curaj, prea chibzuiți. Alteori discuțiile se învârtiau asupra oportunității unei acțiuni, cum a fost și în jurul Memorandului. Unii nu voiau să riște, luând răspunderea unui mare act, alții nu voiau să-și compromită anumite legături politice, economice și chiar familiare. Deosebirea aceasta de vederi o vedem și în amintirile lui Patția, care în felul său de a vorbi pomenește de „șiretlicurile” și „intrigile” unor conducători, precum și de „un avânt mai sănătos în inimile alegătorilor”, care au dus la încredințarea con-

sau autorul unui act atât de important n'a putut fi identificat cu certitudine, deși nu ne despart de eveniment decât 50 de ani. De vreme ce chestiunea se discută, înseamnă că în zilele conferinței dela Sibiu n'a mers totul chiar atât de limpede, încât îndoieli să nu mai existe cu privire la cel care a dat forma definitivă acestei plângeri românești către împăratul dela Viena

Că au existat mai multe proiecte, e dovedit.

Să nu uităm însă, în anul comemorării Memorandului, că Memoriile unui apărător în proces, și condamnat apoi — este vorba de luminoasa figură a presei românești din Ardeal, Dr. Valeriu Branisce, încă nu au văzut lumina zilei, dar o vor vedea. În aceste memorii un nou nume este pus în circulație, ca redactor de ultimă oră al actului dus la Viena.

Un studiu asupra Memorandului văzut de Dr. V. Branisce — prin Memoriile lui — urma să apară anul acesta în volumul comemorativ de sub îngrijirea prof. univ. I. Matei.

Vremurile nu ne-au lăsat să l desăvârșim, dar când va scăpa omul de sub vremuri ne vom achita și de această datorie.

Până atunci orice discuție e binevenită.

conducerii partidului național unor bărbați mai hotărâți.

Fiind vorba de rolul Bănățenilor, din amintirile lui Patția se vede că ei au fost în șirul celor care au fost împotriva hotărârii, de a se înainta atunci Memorandul, ne socotind timpul de oportun. Conducătorii Bănățenilor erau atunci Vincențiu Babeș, președintele comitetului național și Al. Mocioni. Nu știu de unde a scos d-l Jurchescu dela „Dacia” știrea că Al. Mocioni ar fi fost autorul Memorandului. Nici în amintirile lui Patția, nici în cartea amintită a lui Păcățianu — bănățean de origine — nu găsim așa ceva. Patția ne spune despre Mocioni următoarele: „Președintele Dr. I. Rațiu își alesese (de apărător) pe tânărul avocat Dr. A. Frâncu, noi ceilalți am stăruit ca să-și aleagă pe un altul și anume pe d-l Dr. Mocioni, care în urmă abia a primit. Acest domn însă printr'o epistolă a abzis, ceea ce a surprins pe toți, de-

oarece el se declarase solidar și promise de al său și cuprinsul Memorandului”. De sigur, Patția știa cine sunt cei ce au redactat Memorandul și dacă între aceștia ar fi fost și Mocioni, sau dacă ar fi fost Mocioni singur, ar fi spus-o, pentru că oricine înțelege, că una e a fi autorul unei scrieri, și alta e a te declara solidar cu cuprinsul acelei scrieri.

Citind cele ce le scrie Păcățianu însă vedem, că autorii Memorandului sunt Iuliu Corolan, avocat în Cluj, unul din osândiții în proces, care a compus primul text, apoi Dr. A. Mureșianu, directorul „Gazetei Transilvaniei”, care luând de bază pe cel de mai înainte, a redactat al doilea text și în urmă Comitetul, în fruntea căruia erau președintele Dr. Ioan Rațiu și secretarul general Dr. Vasile Lucaci, au redactat textul definitiv, care a fost înaintat împăratului-rege la Viena.

Înaintarea unui „memoriu” a fost hotărâtă în Conferința Națională din 1887, fără a se preciza timpul când să fie înaintat.

Comitetul s'a ocupat cu această chestiune și în adunarea națională din 1890 a prezentat memoriul pregătit de avocatul Iuliu Corolan, revăzut și cenzurat de Comitet.

Raportul citit de Dr. Vasile Lucaci, în adunarea aceasta, ne spune că, „memoriul prevăzut în punctul 4 al rezoluțiilor conferinței generale a partidului național român este redactat, conform instrucțiunilor precizate în punctul amintit și a fost revăzut, cenzurat în mai multe ședințe ale comitetului astfel, că textul statorit al celui memorial, prin ajutorul domnului Iuliu Corolan, este pus astăzi la dispoziția onoratei conferințe naționale, așteptând noi hotărârile onoratei conferințe, în ce privește procedarea ulterioară în cauza memorialului”. — Referitor la această problemă, conferința națională din 1890 „aprobă motivele pentru care comitetul național nu a aflat până acum de oportun a subșterne memorialul la înaltul tron. Totodată, cu considerare la situațiunea ce s'a agravat, conferința generală întregește comitetul la numărul de 25 membri și însărcinează acest comitet cu publicarea unui memorial politic, care să cuprindă toate gravaminele poporului român, iar aducerea gravaminelor la cunoștința preafinalului loc să o facă, când va fi de lipsă”. Cum vedem, nici în această adunare nu s'a fixat timpul înaintării, ci numai s'a decis întregirea textului compus de Coroian și revăzut și cenzurat de comitet, pentru ca să cuprindă „toate gravaminele poporului român... cu considerare la situațiunea care s'a agravat”.

— Sfârșitul în n-rul viitor —

De-un ceas pământul e burdușit fără să țipe.

— Ne-au pus gând rău noaptea asta!

Antiaerienele cu câte patru țevi, instalate pe-aproape, au un sunet de cazane de oțel ce pleznesc. Nu mai știi care-i bomba, care-i proiectilul tunurilor. Reflectoarele prind câte-un avion, spre marea bucurie a spectatorilor din izmene, îl prind, îl scapă, iar îl încolțesc, producând jos o agitație ca la bursă.

— L... că le-a scăpat!

— A-ha-ha, că iar e încadrat!

— Mama lui de samalot, că nu se mai vede.

Schijele trec printre stele, cu sunetul lor caracteristic-metalic.

*

Au trecut aproape două ore și durduitul, în loc să se potolească, se îndrăcește.

— Ia vezi, Tânțarule, ce-i la a 6-a.

Dela Celocic răspunsul vine pe fir, ca un oftat:

— Acum ce să știm? Să vedem dimineată cine și câți au căzut.

La telefon e chiar căpitanul Tănase. Cu locotenentul Buzatu, instalat ca pe Coasta de Azur, la Scala, într'un fel de punct de sprijin, n'avem legătură directă.

— Ia vezi, Moacă, ce-i la a 7-a. Dela a 7-a se 'ndeasă pe fir o înjurătură formidabilă la adresa celor ce de două ore desghioacă stâncile litoralului.

Am priceput: Locotenentul Pănoiu răspunde în stilul lui, luând războiul ca un bun meseriaș ce este în această breaslă.

Capul își vâjăie, urechile își vâjăie, tremură carnea pe tine, limba și s'a îngroșat ca la papagali, gâtul e dat cu sacăz.

Un minut, două liniște și dintr'odată un spectacol, rar, — „ne mai văzut și ne mai auzit” — reclamă de circ poposit

în oraș provincial — vine să-ți încărunească părul.

Din cer a început să curgă foc.

Rușii fac cinste cu lichid incendiar.

Se toarnă cu vadră, se toarnă cu hărdăul. Iarba uscată a dealurilor — și nu-i decât iarbă uscată în Crimeea asta — a prins să ardă pe suprafețe întinse. Sectorul companiei a 6-a e primul care-a luat foc, pe urmă s'a trecut în flancul celălalt, la a 5-a, rezervându-i-se companiei a 7-a, dela Novy-Swet, la centrul dispozitivului, o cisternă întreagă.

Cât vezi, dealurile ard. Focul a început acum să se întindă spre herghelia de cai a sublocotenentului Mateescu.

Vai de capul lui!

*

Oltenii nu mai înjură.

Bănățenii nu mai vorbesc.

*

Căpcâni

de T. A. B.

Spun cronicile țării, dar chiar și legendele din bătrâni, trecute din gură 'n gură, că în vremea lui Ștefan-Vodă venit-au Căpcâni, — ziși și Căpcăunii, — hoarde cu botul ca cel de căne din neamul tătăresc al Crâmului, și alte feluri de limbi păgâne călcat-au pământul Moldovei. Și duceau cu el toate bogățiile, lăsând pe Moldoveni pârjoliți și sărați lipiți pământului. Tot felul de lifte sălbatice din stepile răsăritului râvneau să-l fure și să-l prădeze țărișoara lui Ștefan-Vodă, pe care el o numise „Cuib de vultur”. Veneau înarmați cu cuțite până în dinți. Se cutremura pământul de cloțele lor sălbatice și de tropotele cailor lor mărunți și luți ca vântul. Dar oștenii lui Ștefan-Vodă știau să le ațină calea și să-l trimită cu buzduganele pe lumea cealaltă. Odată s'au strâns dușmanii în oaste mare și pornit-au cu vuet năpraznic asupra plăteșilor lui Ștefan-Vodă. Dar Dumnezeu nu le-a ajutat, ci le-a trimis o boală grea și urită, ca o ciumă, de murea tot al trellea căpcân.

Ștefan-Vodă i-a lovit cu putere și i-a scos afară din țară. Drept mulțumită lui Dumnezeu a zldit o mânăstire frumoasă pe locul unde a fost bătălia cu Căpcâni.

**Cuți și răspândiți
Gazeta Transilvaniei**

Arta de a muri

de Emil Cioran

Pe la sfârșitul evului mediu apăreau cărți anonime, cu titlul: „Arta de a muri”. Succesul lor era ne mai pomenit. Ar mai mișca pe cineva astăzi o asemenea carte?

Ceea ce ne separă pe noi de antichitate și de evul mediu este că am devenit incapabili să ne pregătim, într'un fel oarecare, de moarte. Nimeni nu-și mai îngrijește și nu mai cultivă în el moartea, care se întâmplă peste el. Anticii știau să moară. Cu ei a apărut în lume disprețul pentru moarte.

A te ridica interior la un nivel superior morții, a fost idealul constant al înțelepciunii lor. Ei disprețuiau moartea din cunoaștere. Niciun antic n'a fost surprins de ea. Și astfel și-au permis un surâs la apropierea ei, de care nu ne putem decât mira. Ei s'au lăsat convinși de inevitabilul morții în așa măsură, încât și-au construit o întreagă „artă de a muri”, care, — oricât am cunoaș-

te-o, — nu ne poate fi de niciun folos.

Evul mediu a trăit într'o intimitate mai dramatică cu moartea, decât antichitatea. Ceea ce îl apropie de ea și îl separă de noi, este credința într'un complex de mijloace, într'o sumă de preparative și de procedee, care ne asigură o moarte mai organică și mai reușită. Evul mediu a cunoscut sentimentul morții cu o inten-

sitate unică. Dar prin meditație și o artă specifică el a dispus-o în țesătura intimă a ființei. Astfel, oamenii mureau legal, după o formă, după un paragraf al lor.

Pentru noi, cei de astăzi, moartea este o surpriză dureroasă și înspăimântătoare. De aici frica și dramatismul. Pentru noi ea nu înseamnă mai mult, decât o hărțuială infinit penibilă, de care am vrea să scăpăm cumva și, neputând, ne consolăm în frică.

Nu cred să fi existat în antichitate sau în evul mediu un singur om, care să fi vrut să tragă chiulul morții, să-i scape pe porți necunoscute, exasperat și plictisit de ea.

Un călugăr medieval sau un înțelept antic din a nu avea încotro, își făcea imaginând o artă întreagă a lepădării de lume, o temă constantă de meditație și de experiență.

Noi am vrea ca să murim fără să existe moarte.

Din proverbele indiene

Cel proșt, ca vita, te 'nțeleg
Numai când spui cuvântu
[ntreg
Dar te 'nțelegi cu cel cuminte
Numai din ochi, fără cuvinte.

Știi tu 'n cine-l nebunia mai
nebună?
In acei
Carl își pierd vlaşa 'ntreagă
[alergând după fmei;
In acei — Carl se joacă cu vr'un
[șarpe 'n lan culcat
Și 'n acei ce cred, că-l cinst
[de-a fi slugi pe la palat.
Trad. de Gh. Coșbuc

Dumbrava coprinelor

În pădurea comunei Vadu județul Făgărașului este o dumbravă de toată frumusețea, care primăvara se umple de coprine, floarea cea albă bine mirositoare cunoscută sub numele de narcis sălbatic. După cum aflăm, narcisii sălbatici cresc și în alte părți ale țării și în pădure, ca la Vad. Astfel, dealul Ciocărlăului de lângă Târgu-Jiu este o poiană în care narcisii sălbatici cresc în mare abundență, iar în toată înflorirea țărâncuțele din partea locului aduc cu coșurile la oraș, mându-i tot cu denumirea de Făgăraș „caprine” sau „coprine”.

O plantă care doarme

Se cheamă Mimosă și se doborâște de toate celelalte plante prin gingășie, fiind foarte simțitoare când o atingem. La cea mai mică atingere foile ei se strâng noaptea se indoesc și să lipesc una de alta ca și când ar dormi. Dimineața dacă este lăsată în pace și mai ales dacă se găsește în plin soare, foile mimoszei stau drept în sus pe tulpinile lor. Dacă însă le atingem mâna ele se strâng și se lipesc în jos ca și când ar fi uscate. Mimosă a fost adusă la noi din Brazilia, America de Sud.

Acum știu cum va fi la judecata de apoi.

Oamenii stau incremenți, care pe unde l-a prins surpriza, și așteaptă ca animalele hipnotizate de anumiți șerpi. Orice mișcare și se pare inutilă. Dacă se toarnă și peste noi ceva zeamă d'asta ce se aprinde în contact cu aerul, sănătate bună țară!

Pe mulți kilometri, câți vedem și câți nu vedem, pământul arde. Dogoreala e adusă de briză, val după val, ca și când zăpușeala zilei n'ar fi fost destulă.

Intr'un târziu, coardele nervilor plesnesc. E actul al V-lea. E momentul când spaima individuală și dorul de viață se transformă în „nicevo”. Vezi că nu mai poți face nimic, că dacă este vorba să mori copt, ca bostanul în frigătoare, apoi copt mori.

Trupul înțepenit se'nmoaie ca o cărpă. Limba înclieată începe să se întindă, să umezească buzele arse de febră.

Lichid incendiar curge și acum din gura de păcură a cerului, dar spaima a trecut, ca criza din tifosul exantematic. Acum numai ceva și se mai poate întâmpla: să mori! Cu asta te-ai împăcat. Copt, împușcat, rupt de schije, tot aia-i!

Fieraru e primul care întoarce robinetul:

— Don locotinent, să știți că aștia vrea să ne facă șnițel.

— De, mă Fierarule, eu aș prefera panée.

Simpaticul tuciuriu, nu se dumiște:

— Cum vine aia panée, don locotinent?

Habar n'am cum se face un șnițel panée.

— Tot o friptură e Fierarule, doar că te frige altfel.

Se vede treaba însă că niciuna din perspective nu-i surâde camaradului, că lăsând explicațiile mele culinare fără răspuns, după o vreme a răbufnit ca la ușa cortului:

— Ba s'o frigă pe mă-sa, nu pe mine!

Moralul acum e redresat complet.

— Crăciunescule, eu mă culc. De s'o întâmpla ceva, se cheamă că...

m'am ars.

Spectacolul, pe urmă, s'a terminat. Avioanele s'au dus, dealurile ard încă, băieții s'au culcat.

Prin contrast, tăcerea ce se așterne seamănă cu aceea din sălile de teatru, după plecarea spectatorilor. N'au mai rămas decât biletarele-sentinele.

Lugojanu sfârșie tot temperat.

Florian geme tot cu surdina pusă Stelele-s tot cele de cu seară.

Și-i atâta Pace pretutindeni, încă îți face impresia că oamenii ce dorm acum pe pământ, pe sub merii grădinei și în corturi, nu-s decât niște coșci ce-și odihnesc trupurile frânte de grecoasei.

Și zâmbești, ca în vis, la revolta exprimată atât de concludent de Fieraru:

— Ba s'o frigă pe mă-sa, nu pe mine!

Dela Comanda regimentului între barea pornește pe fir, stereotipă

— Allo! Ahille, ce-i nou?

— Toate bune, Ilie, toate bune.

— Să trăiți!

— Noroc!

Ion Colan

Calendarul veacului

Din Milano

se transmite informația, că guvernul Bonomi a ordonat revizuirea tuturor examenelor și titlurilor academice din ultimii 20 de ani.

Dacă știrea e adevărată, apoi mulți din cap vor fi dați la coadă și mulți *dottore* fasciști vor fi trimiși în școlile primare.

Au fost spânzurați

atentatorii la viața lui Adolf Hitler la două ore după sentință.

Au fost puși în libertate

atentatorii la viața d-lui von Papen, imediat ce Turcia a rupt relațiile cu Germania.

Catedrala din Strasburg

datând din anul 1190, a fost grav avariata.

Torpila cu un singur om

e condusă de voluntari. Berlinul anunță că până acuma s'au înscris câteva mii, dela 16—60 de ani.

La Moscova

a cerut guvernului polonez din Londra să renunțe la garanțiile date de Anglia privind teritoriul național polon.

Adăposturile pentru elevi

Direcțiunile școlilor brașovene sunt foarte insistent rugate să dea fiecare câte un comunicat prin ziarele locale asupra felului cum au soluționat problema adăposturilor pentru elevi.

Părinții cer aceste lămuriri, în pragul noului an școlar.

Fără ele — adică fără adăposturi sigure — așa cum sunt cele de „După ziduri” sau altele similare făcute de Primărie și de particulari, s'ar face o crimă îngrădind mii de elevi între zidurile unui oraș supus bombardamentelor.

Așteptăm răspunsul fiecărei direcțiuni în parte.

Pentru abonații noștri

Situația creată de bombardamentele aeriene ne-au forțat să apărăm numai odată pe săptămână, în 6 pagini.

Schimbările de adrese ale refugiaților și evacuaților din toată țara au dat naștere la multe încurcături, ziarele fiind trimise, până la primirea c. p. de schimbare, pe vechea adresă.

Pe de altă parte, circulația trenurilor, personalul redus al Poștei și multele greutăți pe care abonații le vor fi înțelegând și fără lămuririle noastre, au contribuit ca unii să nu primească gazeta regulat.

Ii rugăm să ne creadă că nu e din vina noastră.

Primăria comunei Hălhiu Jud. Brașov

Nr.1441/1944.

Publicațiune

Se aduce la cunoștință generală că, comuna Hălhiu dă în întreprindere prin dijmă, exploatarea materialului lemnos din parchetul anului 1944/45, în bază de licitație publică, care se va ține în localul primăriei comunale, în ziua de 26 August, 1944 ora 9.

Licitatiunea se va ține cu respectarea dispozițiilor art. 88—110, din legea C. P. și normele pentru ținerea licitațiilor la administrațiile publice.

Prețul de strigare este dela 60% în sus.

Ofertanții vor depune o garanție provizorie de lei 15.000, în numerar ori efecte garantate de Stat.

Caietul de sarcini se poate vedea în cursul orelor de lucru, în biroul notarial.

În cazul când licitația ar rămânea fără rezultat, se va ține o a doua licitație, în aceleași condițiuni și loc în ziua de 7 Septembrie 1944 ora 9.

Primar, Hans Wagner Notar, N. Bărbat

Nu circulați în timpul alarmei!

COMUNICAT

Deși s'au dat numeroase comunicate, că este interzisă circulația pietonilor și vehiculelor pe timpul alarmei, s'a constatat că aceste dispozițiuni nu se respectă.

Contravenienții își expun vieța în mod inutil și riscă a fi deferiți justiției.

Se atrage atențiunea pentru ultima oară că circulația pe străzi pe timpul alarmei este și rămâne strict interzisă tuturor persoanelor și vehiculelor, afară de organele polițienești și ale apărării pasive.

Adăposturile nu se părăsesc până la darea semnalului de încetarea alarmei.

Comandantul Garnizoanei Brașov
Colonel N. Dumitrescu

Posturile sanitare de prim ajutor

Postul I. Cazarma Pompierilor, str. Mihai Viteazul Nr. 7
Telefon 2422.

Postul II. Serviciul Technic, str. Regina Maria 64. Telefon 3830 și 1397.

Postul Nr. III Fabrica Bărsava, Calea Bucureștilor Nr. 36. Telefon Nr. 1377 și 1338.

Postul Nr. IV Dispensarul Dârste. Telefon 2333.

Postul Nr. V. Ambulatorul Policlinic, Str. Hirschler Nr. 1. Telefon 2708.

Postul Nr. VI. Ambulatorul Casei de Asigurări Sociale, str. Prundului 7. Telefon 3020.

Postul VII. care a fost bombardat, s'a mutat tot la Ambulatorul Policlinic la Postul V.

Postul VIII. Dispensarul din Stupini, Telefon Nr. 2539.

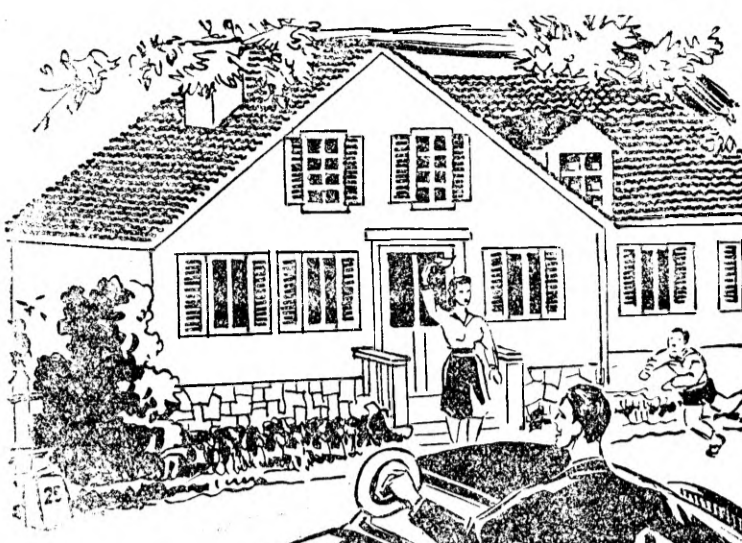
Postul Mobil. La „Salvarea” str. Cuza Vodă. Telefon 1234.

medicul șef al municip.
Dr. Upliu Ștefan

Tipografia „Astra” Brașov caută

ucenici români

Numai Asociațiunea transilvană „Astra” ne ajută; se gândește cineva la asta?

Am rezolvat
ȘI PROBLEMA TRANSPORTULUI
m câștigat la Loteria
lunară și ți-am cumpărat
acest mic automobil.
51.500.000 Lei
distribue Loteria jucătorilor
săi în fiecare lună.
Loteria de Stat
lunară
GRUPA 32 SERIA AUGUST
Tragerea la 31 August 1944

Comandamentul Apărării Pasive

a hotărât ca echipele de apărare pasivă locale la darea alarmei, când se retrag din adăpost, să aibă asupra lor măștile de gaz, acestea fiind necesare pentru a asigura nu numai protecția contra gazelor, ci și protecția contra fumului în cazul eventualelor atacuri incendiare masive.

Aceste măsuri se vor aduce și la cunoștința funcționarilor și a populației.

Vase de cositor

farfurii, castroane, căni — înflorate — cumpără Muzeul „Astrei”-Brașov. De asemenea și orice obiect vechiu din industria casnică brașovenească (schelană în deosebi).

S'a deschis
MAGAZINUL ROMANESC
Piața Libertății 14
Piața Libertății 14
LANTEX
stofe, mătăsuri, tricotațe, ciorapi, pânzefuri etc.
Lila Măzgăreanu
Telef. 2905

TIPOGRAFIA „ASTRA”
Execută orice tipăritură sau lucrare de legătorie
Telefon 1102
Aveți încredere într-o întreprindere curat românească.
Atelierele: Str. Lungă No. 1. (în curtea cinematografului „ASTRA”)

Informațiuni

Abonamente de primăvară

Titu Mireseu, stud. medicină,
Săliște jud. Sibiu Lei 500
Mureșianu Ioan, Vișoara
jud. Cluj-Turda 500

Dela Academia Comercială Cluj-Brașov

Se pune în vedere studenților și studenților Academiei Comerciale din Cluj-Brașov, acum evacuată la Satulung, județul Brașov, că este probabilă ținerea unei sesiuni de examene, pentru toți anii, în prima jumătate a lunii Septemvrie a. c.

Această prevenire se face pentru ca studenții Academiei să poată pregăti din vreme examenele la care urmează să se prezinte.

Data precisă a sesiunii de examene se va comunica, din timp, prin ziare și radio.

S'a prelungit din nou

până la 20 August 1944, plata impozitului Statistic de Lei 1000, datorat de orice persoană între 21 și 60 ani împliniți.

O revistă de „Apărare Pasivă”

În curând va apărea revista „Apărarea Pasivă”, organul oficial de publicație periodică al Comandamentului Apărării Pasive.

Rolul său este atât de a instrui masa populației în cunoașterea măsurilor și mijloacelor prin care se poate apăra de bombardamentele aeriene și urmările lor, cât și acela de a servi conducerii Apărării Pasive ca organ de difuzare al instrucțiilor și dispozițiilor sale cu caracter general.

Având în vedere rolul său important, mai ales în aceste vremuri, revista va umplea un gol simțit în rândurile populației.

Prețul minimal al unui abonament este de lei 1000 (una mie) anual.

Inscrierile și examenele de corijență la școala de Gospodărie Urbană din Brașov

Direcțiunea școlii de Gospodărie Urbană gr. 1 Brașov, evacuată în comuna Cernatu Nr. 111, jud. Brașov, anunță părinții și corespondenții că înscrierile și reinscrierile pentru cl. I—IV inclusiv, au început la 1 August 1944 și se primesc zilnic la adresa de mai sus sau la sediul școlii din Bulevardul Ferdinand nr. 6, Brașov, între orele 4—6 p.m.

Cererile, însoțite de dovada de muncă de războiu, pot fi trimise școlii și prin corespondență. Actele se vor depune odată cu începerea cursurilor.

Sunt locuri în toate clasele. Orice alte informațiuni se dau zilnic la cancelaria școlii unde este evacuată sau la sediul din Brașov.

Examenele de corijență se vor ține între 1—5 Septemvrie a. c. iar elevele vor fi anunțate la domiciliu unde se vor ține aceste examene.

NOI nu avem subvenții dela
nimic!

Frontul diplomatic

Pe măsură ce războiul capătă forme care vor duce pe beligeranți la apogeul luptei, frontul diplomatic devine din ce în ce mai activ, iar atitudinea politică devine tot mai hotărâtă și mai precisă. Dacă până acum se părea că anumite interese politice vor fi lăsate pentru discuție la masa verde și că ceea ce interesează în actualele împrejurări este purtarea războiului într-o perfectă unitate de vederi, apoi intervenția anglo-americană în Balcani, prin atitudinea pe care Turcia și-a fixat-o, înlătură orice bănuială asupra pasivității privitoare la interesul pe care Londra îl poartă spațiului balcanic. Așa fiind, Turcia continuă să țină încordate preocupările diplomaților de pretutindeni.

În această privință este demnă de reținut știrea, transmisă din Geneva, după care corespondentul ziarului „Times” din Ankara crede a ști că ruperea relațiilor dintre Turcia și Germania a determinat pe Turci să se intereseze de raporturile dintre Turcia și Rusia, aceasta datorită faptului că declarațiile oficiale au dat impresia că tratativele care au dus la ruperea relațiilor cu Germania nu au avut loc decât cu Anglia și Statele Unite, în timp ce Rusia s'a ținut departe de aceste aranjamente. Această impresie a provocat neliniște. Se pare că principalul motiv al acestei atitudini a Rusiei ar fi faptul că cercurile conducătoare din Moscova sunt de părere că ruperea relațiilor cu Germania nu este decât jumătate de măsură care nu satisface pe deplin Rusia, care nu a ascuns dorința ei de a vedea Turcia participând integral la războiu. Așa dar Moscova nu este mulțumită numai cu acte platonice, ci ea leagă statornicirea raporturilor de prietenie cu Ankara de participarea efectivă a Turciei la luptele care se duc cu mijloace din ce în ce mai diabolice. În cursul ultimilor trei ani numeroși factori au împiedecat restabilirea vechilor relații între Turcia și R. R. S. S., Rusia se plânge de faptul că în momentul înaintării germane asupra Stalingradului, Turcii masaseră trupe la frontiera Caucazului și presupune că în cazul unui succes german, Turcii s'ar fi raliat Germaniei pentru a împărți prada. Rușii ridică de asemenea obiecțiuni propagandei panturancice în Turcia.

Turcii resping însă aceste acuzații și declară că trupele turcești au fost masate de-a-lungul frontierei caucaziene pentru a garanta neutralitatea țării, iar mișcarea panturanciană nu a fost niciodată sprijinită, ba ea a fost chiar reprimată de guvernul turc atunci când s'a afirmat ca o mișcare cu caracter politic.

Confirmarea acestor acuzații este făcută de corespondentul aceleiași ziar — „Times” — dela Moscova, care adaugă în plus că:

„acțiunea Turciei trebuie considerată ca tardivă”.

Fără să insistăm prea mult asupra acestor acuzații, se cade să subliniem faptul că aliații sunt în divergență de opinii politice atât pe tema desbătută mai sus, cât și pe tema

Conversațiilor dela Moscova

care, după cât se pare, au ajuns la un punct mort.

În această privință, cercurile diplomatice poloneze precizează că ruperea conversațiilor duse la Moscova de d-l Mikolajczyk, primul ministru al emigrațiilor polonezi, și înapoarea sa la Londra, sunt puse pe seama cererii Uniunii Sovietelor ca Polonia să renunțe în mod formal la tratatul anglo-polonez de alianță și garanție din 1939. Cererea Rusiei Sovietice este întemeiată pe faptul că aspectul relațiilor politice din Europa de răsărit — după cum a recunoscut în mai multe rânduri și guvernul englez, având în vedere securitatea Rusiei Sovietice — este în primul rând o afacere care privește Uniunea Sovietelor. De aceea — precizează telegrama din Berna — nu mai există nicio posibilitate pentru oarecare legături politice ale statelor vecine cu U. R. S. S. cu o terță putere.

D-l Mikolajczyk, care nu a luat o poziție față de cererea sovietică, a conferit mai multe ore cu ambasadorul britanic din Moscova, în legătură cu aceste probleme, fără ca până acum, să se fi putut afla ceva cu privire la rezultatul acestor conversații.

La Berlin, comentându-se ruperea pe neașteptate a tratatelor duse de șeful guvernului exilat polonez, se declară că este absolut sigur că cererea adresată de Stalin d-lui Mikolajczyk s'a distins printr-o asemenea claritate încât efectul ei s'a făcut simțit asupra primului ministru polonez. Nu există nicio îndoielă, — se constată în cercurile dela Wilhelmstrasse — că Stalin a arătat clar primului ministru polonez că aspectul relațiilor politice din Europa de răsărit — și prin aceasta inclusiv problema securității — este o chestiune care privește numai Uniunea Sovietică. Moscova nu are intenția să se lase abătută în acest sistem de securitate, pe care ea urmează să-l făurească printr'un acord încheiat mai înainte — ceea ce se referă la acordul de garanție anglo-polonez.

În mijlocul acestor frământări, care privesc situația de după războiu, se anunță

Conversații între aliați la

Washington

care, după o telegramă din Stockholm, vor începe la 21 August. Conversațiile vor privi întemeierea unei organizații internaționale de securitate. Consiliul comisarilor poporului al Uniunii Sovietelor a hotărât ca o delegație sovietică să participe la aceste conversații. Președintele al delegației a fost desemnat ambasadorul sovietic în Statele Unite, d-l Grypko

Din Bulgaria

sunt anunțate știri, retransmise din Geneva, că primul ministru bulgar, d-l Bagrianov, continuă acțiunea sa de pacificare internă. Importante noul schimbări au fost făcute la ministerul de interne. Un număr mare de ofițeri de poliție, printre care și șeful poliției politice, au fost înlocuiți cu colonei.

Diferite alte schimbări în instituții publice au fost de asemenea făcute. Se afirmă în plus că primul ministru bul-

de Mardare Mateescu

gar, tot în interesul pacificării interne, ar fi hotărât să elibereze pe toți prizonierii politici și să acorde amnistia partizanilor și rudelor acestora, deținuți ca ostateci încă din timpul fostului guvern bulgar. Se mai adaugă că o serie de măsuri economice au fost luate, mai ales în ce privește exportul diferitelor produse bulgare, care fuseseră simțitor micșorat. Viitorul ne va vorbi despre efectul acestor măsuri, cum și de felul în care ele vor fi aplicate în alte țări din lume. În aceeași ordine de idei încreștam în cronică noastră

Intervenția Regelui Gustav

care a adresat Regentului Horty un apel, în numele umanității, în favoarea evreilor unguri. Amiralul Horty a răspuns că: „va face tot ce este în puterile sale în împrejurările actuale pentru a menține principiile de dreptate și de umanitate”. Textul apelului Regelui Suediei și răspunsul amiralului Horty au fost publicate la Stockholm.

Se anunță, pe de altă parte că, în urma acestei intervenții a Soveranului Suediei, au fost luate unele măsuri de îmbunătățire a situației evreilor unguri și în deosebi față de cei botezați sau de cei căsătoriți cu creștine.

Tribunalul popular al Germaniei

a condamnat la moarte, prin ștreang, pe acei care s'a făcut vinovați de atentatul împotriva d-lui Hitler. Cei condamnați sunt: mareșalul Erwin von Witzleben; generalul Hellmuth Stief; generalul Hoepner Erich; Albrecht von Hagen; Paul von Hase; Robert Bernhardt; Friederich-Karl Klausning și Peter duce de Yorck von Wartenburg.

Nu putem încheia cronică politică fără să amintim călătoria d-lui Roosevelt la Honolulu, unde a avut întrevederi cu generalul Mac Artur și cu amiralii Nimitz, Halsey și Leahy; precum și despre călătoria d-lui Churchill în Italia unde a avut întrevederi cu mareșalul Tito și cu primul ministru jugoslav.

Situația pe fronturi

Dacă despre călătoria d-lui Churchill nu a fost făcut nici un fel de comentariu, și nu a fost făcută nici un fel de presupunere mai deosebită, acum poate fi trasă concluzia acțiunii primului ministru al Marii Britanii în Italia și în sectorul Mediteranei. Ultimele știri vestesc debarcarea forțelor aliate în sudul Franței, în regiunea Toulon. În felul acesta acțiunea războiului pe teritoriul Franței este dusă pe două fronturi, din Vest și din Sud. Debarcarea s'a produs în momentul în care pe frontul din Normandia luptele sunt duse cu maximum de eforturi.

Pe frontul din Italia au fost aduse trupe africane. Negrii au fost încartiruiți în orașul Medici și de-a-lungul fluviului Arno.

În Răsărit se dau lupte grele la Vest de Baranov, la Sud-est de Varka și la capetele de pod de pe Vistula.

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
B R A Ș O V
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorități și Societăți Lei 800
Membrii „Astrei” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200